

לפניה, מניין?

מתרצת הגמרא את קושיתה האחרונה:

הא — לא קשיא. משום דאתיא יש ללמוד חיוב ברכה שלפני האוכל בקל וחומר מברכה שלאחריו: ומה אם כשהוא שבע הוא מברך — כשהוא רעב ומרגיש את הצורך במזונו לא כל שכן שצריך לברך על כך?!

מוסיפה הגמרא להקשות, שאף לתנא הסובר שהלימוד ש"רבעי" נוהג ב"כרם" הוא מ"גזירה שוה" [וממילא נותר "הלול" לחיוב ברכה], עדיין יקשה, כיון שהפסוק "קדש הלולים" עוסק לדבריו ב"כרם" בלבד, אם כן אשכחן כרם שמברכים על פריו — שאר מינין שכאמור אינם כלולים בפסוק זה מניין שמברכים עליהם?

מתרצת הגמרא:

דיליף מכרם ב"כמה מצינו": מה כרם הוא דבר שנהנה ממנו האדם וטעון ברכה על הנאתו — אף כל דבר שנהנה ממנו האדם טעון ברכה על הנאתו.

דוחה הגמרא:

איכא למיפרך: מה לכרם שכן החמירה תורה בהלכותיו, שהרי הכרם חייב בהשאת העוללות לעניים ומשום כך החמירה בו גם לחייב את הנהנה ממנו בכרם, אבל בשאר פירות שלא החמירה בהם התורה לענין

מוסיפה הגמרא, שגם למאן דאמר "כרם רבעי" הקושיא קיימת רק לדעה אחת במחלוקת שנחלקו מהו המקור לכך ש"רבעי" נוהג רק ב"כרם".

וגם למאן דתני "כרם רבעי", הניחא עדיין יתכן ללמוד מה"הלול" לחיוב ברכה אי יליף ש"רבעי" נוהג רק ב"כרם" מ"גזירה שוה" שתתבאר בסמוך, שהרי לשיטתו אין צורך ב"הלול" ללמד ש"רבעי" נוהג רק ב"כרם",

ומי הוא התנא הסובר כך? דתניא: רבי אומר, נאמר כאן (ויקרא יט כה) לענין "רבעי": "להוסיף לכם תבואתו", ונאמר להלן (דברים כב ט) לענין כלאי הכרם: "ותבואת הכרם" — וכיון שבשניהם הוזכר ענין "תבואה" למדים אנו ב"גזירה שוה": מה להלן, בכלאיים, הכונה לכרם, אף כאן, ב"רבעי" אין הכתוב מדבר אלא בכרם ולא בשאר פירות.

נמצא, שגם למאן דתני "כרם רבעי" עדיין אייתר ליה חד "הלול" משני ה"הלולים" האמורים בפסוק לחיוב ברכה וניחא.

אבל, ואי לא יליף דין זה ש"רבעי" נוהג רק ב"כרם" מ"גזירה שוה" יקשה ברכה מנא ליה?

מוסיפה הגמרא ומקשה: ואי נמו יליף לדין "רבעי" שנוהג רק ב"כרם" מגזירה שוה, עדיין יקשה, אשכחן לחיוב ברכה לאחריו בדומה לברכת המזון על הפת שמברכים אותה לאחר האכילה⁽¹⁰⁾, אבל חיוב ברכה

10. רש"י. והתוספות פירשו משום שעיקר הברכה היא לאחריו כדכתיב: "ואכלת ושבעת וברכת".

בחוץ לארץ, ועיין בחידושי רבינו חיים הלוי על הרמב"ם (שם) ובספר מלבושי יו"ט (חובת קרקע ס"ה) מה שכתבו בביאור מחלוקתם.